

Věc: **Zpráva z pracovní cesty**
Pracovník: **Bc. Pavlína Schusterová**
Akce: **Studijní týden: výměna zaměstnanců v Univerzitní knihovně TU Chemnitz**
Datum konání: **4. - 7. 12. 2017**
Místo konání: **Univerzitní knihovně TU Chemnitz, Německo**

Studijní týden byl realizován v rámci projektu Prostor učení – knihovnická informační platforma. Jednalo se o druhý studijní týden v pořadí a soustředil se na témata obsažená v 1. Milníku: konsorciální pořízení EIZ, MVS, semestrální aparáty.

Pondělí 4.12.

Představení programu

- http://www.sn-cz2020.eu/cz/projekte/gefoerderte_projekte/index~6.jsp
- <https://www.tu-chemnitz.de/ub/projekte-und-sammlungen/projekte/lrbip/index.html.cs>
- <https://box.tu-chemnitz.de/index.php/s/LwTx7VWwPF9k8kS>
- „Prostor učení – knihovnická informační platforma“:
 - projekt realizovaný v rámci Kooperačního programu na podporu přeshraniční spolupráce mezi Svobodným státem Sasko a ČR 2014-2020 Univerzitní knihovnou Chemnitz, Vysokoškolskou knihovnou Zittau/Görlitz, Krajskou vědeckou knihovnou Liberec, Univerzitní knihovnou Západočeské univerzity v Plzni a Univerzitní knihovnou Liberec
 - prostory učení podporují výuku a učení, poskytují podporu a rozvíjí nové výukové a učební metody a využívají digitální technologie a média
 - cílem projektu je propojení zúčastněných knihoven do přeshraničního Prostoru učení
 - pro dosažení cíle bylo definováno pět milníků
 - období realizace projektu:
 - 1. 10. 2016 - 31. 12. 2018
 - finanční prostředky:
 - 926 415,41 EUR, z toho dotováno 787 453,09 EUR

Představení univerzitní knihovny / Angela Malz

- Technische Universität Chemnitz:
 - <https://www.tu-chemnitz.de>
 - 8 fakult
 - 11 406 studentů z 91 zemí v cca 100 studijních programech
 - cca 2 300 zaměstnanců ve vědě, technice a managementu
- Universitätsbibliothek (Univerzitní knihovna):
 - Zentralbibliothek, Campusbibliothek I., II. (Centrální knihovna, Knihovny kampusu I., II.):
 - <https://www.tu-chemnitz.de/ub/index.html.cs>

- Patentinformationszentrum (Patentové informační centrum):
 - <https://www.tu-chemnitz.de/ub/piz/index.html>
- Universitätsarchiv (Univerzitní archiv):
 - <https://www.tu-chemnitz.de/uni-archiv/>
- fond knihovny:
 - 1 100 000 cca tištěných dokumentů
 - 170 000 cca elektronických dokumentů
- 12 000 cca uživatelů a 66 zaměstnanců
- Universitätsverlag (Univerzitní vydavatelství):
 - <https://www.tu-chemnitz.de/ub/univerlag/>
- Sächsisch-Tschechische Fachbibliothek (Odd. sasko-českého projektu)
- Discovery system find (Vufind)
- Monarch/Qucosa:
 - <https://monarch.qucosa.de/>
- Datenbank Informationssystem DBIS
- JournalView
- dětský koutek (např. pro studentky – maminky)

Představení Univerzitní knihovny v Alte Aktienspinnerei / Angela Malz

- <https://www.sib.sachsen.de/?id=334>
- <https://www.tu-chemnitz.de/tu/pressestelle/aktuell/8501>
- seznámení s plány nově rekonstruované Alte Aktienspinnerei (staré knihovny) a její prohlídka

Úterý 5.12.

Udržování fondu – digitalizovaná média / Joachim Stemmler

- Landesdigitalisierungsprogramm (LDP) 2015/2016:
 - <https://www.slub-dresden.de/sammlungen/landesdigitalisierungsprogramm>
 - Zemský digitalizační program
 - financování
- Handbuch der historischen Buchbestände in Deutschland – příručka (2003)
- otázky: Co digitalizovat? Vše? Jen ohrožené (degradované 19. stol.)?
- digitalizují 1900 včetně
- historický fond – depozitář – katalog
- digitalizace – vědecká a historická část
- pokud je digitální kopie, kniha se nepůjčuje, pokud není, tak výjimečně ano
- knihy historického fondu mají svého kmotra – Projekt Kmotrovská kolekce - sponzorství (Chcete mě?)
- otázky: Jak zabezpečit a uchovávat fond? Jak ho prezentovat?
- problémy: finance, prostřednictvím digitalizace se ztrácí některé informace

- nemají vlastní digitalizační oddělení, nechávají si digitalizovat externí firmou
- v budoucnu se chtějí zaměřit převážně na periodika, regionalika, saxonika (unikáty, které mají jen oni)
- otázka: Co autorská práva?
- pro digitalizaci se vytváří seznam titulů, ten se kontroluje, a pokud je již zdigitalizován, titul je ze seznamu vyřazen
- v Německu neexistuje Registr digitalizace, mají Německou digitální knihovnu:
 - <https://www.deutsche-digitale-bibliothek.de>
- financování: buď projekt Kmotrovství nebo v rámci Zemského projektu či na vlastní náklady
- digitalizaci prezentují: např. ukázkou nového skeneru či pokladů z historického fondu

Digitální sbírky Univerzitní knihovny – jak vytvořit prezentační platformu / Katrin Otto

- https://www.tu-chemnitz.de/ub/projekte-und-sammlungen/sammlungen/digitale_sammlung/index.html
- digitalizace:
 - seznamy (balíčky) – pošlou do Zemské knihovny v Drážďanech a oni to zkatologizují, pak to jde k digitalizaci
 - SLUB - Sächsische Landesbibliothek – Staats- und Universitätsbibliothek Dresden (Státní zemská univerzitní knihovna v Drážďanech):
 - <https://www.slub-dresden.de/startseite>
 - archiv digitálních kopií
 - Portál Sachsen Digital:
 - <https://sachsen.digital>
 - univerzita chtěla vlastní vzhled a nastavení
 - externí firma dokument zdigitalizuje a prostřednictvím KITODO pošle do archivu SLUB
 - software KITODO production (opensource software):
 - dvě části – produkční a prezentační
 - knihovně nevyhovoval
 - rozhraní: OAI-PMN Protokoll (standard OAI-Schnittstelle), METS/MODS + EPICUR
 - DFG viewer (DFG-viewer.de)
 - každou noc exportují metadata – XML
 - Autoren- und Layoutsystems TUCAL:
 - <https://www.tu-chemnitz.de/urz/www/tucal.html>
 - Licence Creative Commons CC by-sa 4.0
 - skenování 500 Dpi, archivní kopie Tiff, prezentace Jpeg

Požíování médií / Monika Ullmann

- EZB - Elektronische Zeitschriftenbibliothek:
 - elektronická knihovna časopisů

- <http://ezb.uni-regensburg.de>
- je projektem [Univerzitní knihovny v německém Regensburgu](#)
- je určena nejen pro univerzitní knihovny z německy mluvících zemí, ale pro všechny odborné knihovny v Evropě
- v současnosti je zapojeno téměř [600 institucí](#)
- ZDB – Zeitschriftendatenbank:
 - <https://www.zeitschriftendatenbank.de>
 - jeden z nejvýznamnějších a největších národních souborných katalogů seriálových publikací, je největším světovým souborným katalogem pokračujících zdrojů
 - je zastřešujícím prvkem šesti souborných katalogů Spolkové republiky Německo
- E-journals:
 - 51 881 Gesamtzugriff
 - 6 141 Abonenty
- Databáze:
 - 138 databází
 - GASCO – spolek německých, rakouských a švýcarských konsorcií
 - DBIS – existující registrované databáze
- E-books:
 - koupené či licence
 - cca 150 000
 - cca 60 000 PDA
- SWB – sdílená katalogizace

Approval Plan / Annemarie Kalugin

- Approval Plan (tematická objednávka):
 - knihovna poskytne dodavatelům detailní plán (profil) toho, co chce nakupovat a za jakou částku (své finanční limity)
 - dodavatel na základě profilu sestaví pro knihovnu plán (objednávku)
 - zpravidla má knihovna možnost vrátit 10% dokumentů z objednávky bez finanční sankce
 - knihovna obdrží knihy a může si je podrobně prohlédnout, uspoří čas a zrychlí proces akvizice
- outsourcing
- tři způsoby nákupu knih:
 - 1. někdo jiný nakupuje pro knihovnu (Approval Plan v americké tradici)
 - 2. Vydavatelé navrhnou seznam a knihovna si vybere (virtuální Approval Plan)
 - 3. Přejde nabídka nových knih a knihovna si vybere (nákupní model)
- historie Approval Plan
- historie Approval Plan v Universitätsbibliothek Chemnitz
- současný stav Approval Plan v Universitätsbibliothek Chemnitz
 - matematické výpočty, funkcionalita, proces objednání dokumentů

Středa 6.12.

Prohlídka Knihovny na kampusu I (CampusBibliothek) / Peggy Franke

- Centrální knihovna se nachází v části univerzity v ulici Straße der Nationen, přímo u hlavního nádraží v Chemnitz, další dvě knihovny se nachází v kampusu v ulici Reichenhainer Straße
- prohlídka veřejně přístupných částí i skladových prostor knihovny

Semestrální aparáty teoreticky a prakticky / Michael Beese

- <https://www.tu-chemnitz.de/ub/service/semesterapparate/konventionell.html>
- vysokoškolští učitelé a docenti mají na TU Chemnitz možnost zřízení semestrálního aparátu sloužícího k podpoře výuky
- semestrální aparát je zvláštní sestava povinné literatury potřebné k výuce, která je sestavena vyučujícím na dobu jednoho či více semestrů
- tyto aparáty umožňují přímý přístup k nejdůležitější literatuře k výuce
- vyučující také mohou zpřístupnit materiály přes učební platformu OPAL (autorská práva)
- semestrální aparáty jsou:
 - knižní (konvenční) – knihy, CD, DVD, nakopírované materiály ...
 - elektronické (esem) – online, www, naskenované materiály ...
- žádost o semestrální aparát:
 - žádost se podává elektronicky či písemně nejpozději 6 týdnů před začátkem semestru
 - v žádosti se uvádí seznam literatury s identifikačními údaji o publikaci a jejím umístění v knihovně
- konvenční semestrální aparáty:
 - jsou v knihovně vystaveny dokumenty převážně z výpůjčního fondu, pokud je nějaký dokument velmi žádaný, tak je tak označen
 - jsou periodika, slovníky, encyklopedie, příručky zcela výjimečně
 - by měly obsahovat max. 50 dokumentů
 - jsou-li vystavena soukromá díla, není za ně ručeno
 - jsou vystaveny na místě k tomu určeném a na dané pobočce
 - jsou studentům k dispozici během otevírací doby knihovny
 - se nedají vypůjčit (výjimečně lze půjčit část aparátu na velmi krátkou dobu a se souhlasem odpovědného docenta)
 - se ruší na konci zkuškového období semestru, o prodloužení mohou docenti požádat

Chemnitzský matriční portál / Stephan Luther

- <https://www.tu-chemnitz.de/uni-archiv>
- původně matriční knihy (101 sv.), později kartotéka a spisy vyšších odborných škol v Chemnitz (obchodní, stavební, řemeslná ...)

- nejprve všechny knihy, později cenzura
- v r. 2000 - projekt Augias
- 2006 digitalizace archivu – SLUB – konec 2010
- nejdřív byly archiválie uloženy na mikrofilmu, později byly zdigitalizované
- digitalizace:
 - 35 mm film, oboustranný
 - 300 dpi, tiff
 - 66 svazků, 15 000 stran = 14 305 dat, 527 GB
 - převod z tiffu na jpeg a ořez
- 2013 interní archivní databáze (MySQL-Datenbank)
- 2015 online portál – Matrikelportal
- Archives Portal Europe
 - <https://www.archivesportaleurope.net/de/ead-display/-/ead/pl/aicode/DE-2198/type/hg/id/DE-2198> Tektonik

Prohlídka kampusu / Stephan Luther

- prohlídka kampusu TU Chemnitz v ulici Reichenhainer Straße a jejím okolí

Čtvrtek 7.12.

Představení Univerzitního vydavatelství (Universitätsverlag) / Cornelia Oertel

- <https://www.tu-chemnitz.de/ub/univerlag/>
- vydavatelství je členem společenství německy mluvících vysokoškolských knihkupectví
- vznik r. 2009
- patří pod knihovnu, jeden a půl pracovního úvazku
- povinné výtisky:
 - 1 výtisk do knihkupectví
 - 1 výtisk online pro ostatní (Qucosa)
 - 1 výtisk do knihovny
 - 1 výtisk ostatním knihovnám s právem povinného výtisku
- dodavatel v Münsteru, nechá dokumenty sestavit a vytisknout
- autor dodá PDF a ostatní náležitosti (obálka ...)
- autor podepisuje autorskou smlouvu s vydavatelem a plnou moc pro Qucosu
- vydavatel přiděluje ISBN, URN pro Qucosu
- vše platí autor, autor nedostává tantiémy, může se přihlásit k firmě (Dilia) a ročně dostane podíl
- vydavatelství připravuje seznamy ohlášených (plánovaných) knih
- knihy se zkatalogizují, pošlou do souborného katalogu a zdigitalizují
- obálka má povinné náležitosti, např. každá fakulta má vlastní barvu
- prodej knih – Broken House, Amazon ...
- tisk na požádání (print on demand)

Bibliometrie – Ranking elektronických časopisů / Carolin Ahnert

- bibliometrie je vědní obor zabývající se kvantitativní analýzou dokumentů vznikajících v rámci vědecké komunikace, který vychází z předpokladu, že zkoumané dokumenty jsou odrazem stavu vědeckého poznání. Bibliometrické výzkumy směřují k formulaci kvantitativních zákonitostí souvisejících s formální a sémantickou strukturou dokumentů (např. Bradfordův zákon, Lotkův zákon, Zipfův zákon atd.)
- vědecké výzkumy se dají pomocí bibliometrie zhodnotit
- základem jsou čísla, citace ...
- modely bibliometrie
- bibliometrie jako služba v Universitätsbibliothek Chemnitz
- <https://www.tu-chemnitz.de/ub/publizieren/bibliometrie>

